

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ АБРЕВІАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ ДРУКОВАНИХ ЗМІ)

У статті на матеріалі текстів українських періодичних видань розглянуто типи абрєвіатур, визначено особливості їх функціонування в мові ЗМІ. Зібраний матеріал дає змогу з'ясувати специфіку сучасної компресії.

Ключові слова: абрєвіація, функції абрєвіатур, лексичні скорочення, компресія, мова ЗМІ.

Словотворення іменників здавна привертає увагу вчених, особливо активно дериватологію почали досліджувати з другої половини минулого століття (В. Горпинич, Є. Карпіловська, Н. Клименко, І. Ковалик, О. Пінчук, М. Плющ, Л. Родніна та ін.). Серед інших питань вирізняються розвідки, присвячені вивченню іменникової та прикметникової абрєвіації східнослов'янських мов. Так, О. Земська вивчала абрєвіацію як частину дериваційної системи російської мови, а також як засіб експресії [3; 4]. У монографії Д. Алексеєва подано докладний опис історії російської абрєвіації: від графічних скорочень у первісних джерелах слов'янської писемності до виникнення на їх основі лексичних абрєвіатур сучасності (80-ті рр. ХХ ст.) [1]. Абрєвіатури як засіб експресії в сучасній українській та російській мовах стали предметом наукових розвідок Ю. Шепеля [10]. У загальних рисах окреслено природу абрєвіації української мови у "Словотворі сучасної української мови" [5]: Н. Клименко здійснила аналіз скорочень паралельно з описом словоскладання (див. також: Клименко Н.Ф. Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові. – Київ, 1984). С. Климович провела комплексне дослідження абрєвіатурних морфем української мови: окреслила місце аброморфем у структурі складноскорочених слів, охарактеризувала типи аброморфемних абрєвіатур, визначила найуживаніші аброморфемні склади словника аброморфем сучасної української мови [6]. Останнім часом спостерігається активізація наукових пошуків – захист дисертацій з проблем абрєвіації (початок ХХІ ст.); це є свідченням рухливості, динамічності розвитку номінативних процесів із використанням як традиційних словотвірних моделей абрєвіацій, так і нових; і як результат – лакуни в теорії абрєвіації та в унормуванні практичного використання лексичних скорочень, їх відмінювання, доцільність вживання, роль і місце абрєвіації в словотвірній системі іменника тощо. Зокрема, потребує дослідження проблема активності й продуктивності згаданого способу словотворення протягом усієї історії розвитку української мови, необхідно здійснити докладний опис наявних у мові структурно-семантичних типів

абрєвіатур, слід визначити їхнє функціональне навантаження тощо.

Метою статті є опис різних типів абрєвіатур та визначення їхньої функціональної специфіки в мові сучасної преси (на матеріалі часопису "Український тиждень" за 2011–2013 рр., газети "Запорозька Січ" за 2013 р., культурологічного тижневика "Слово Просвіти" за 2011–2013 рр.).

Попередні дослідження свідчать, що процес утворення абрєвіатур помітно активізувався останніми роками у зв'язку із суспільно-політичними й соціально-економічними змінами, що відбуваються в нашій державі, з унормуванням комп'ютерних технологій, взаємодією із західною культурою та впливом інших екстралінгвальних чинників [6].

Саме тому об'єктом дослідження було обрано часопис "Український тиждень", газету "Запорозька Січ" та культурологічний тижневик "Слово Просвіти".

"Український тиждень" – це щотижневий ілюстрований суспільно-політичний україномовний журнал, який висвітлює ключові події та проблеми країни й світу. На думку видавництва, часопис розрахований на свідомого й соціально активного читача. Тематика журналу охоплює такі напрями, як політика, суспільство, культура, економіка, спорт [9]. Відповідно, ідейно-тематична спрямованість видання диктує певні мовностилістичні особливості.

Газета "Запорозька Січ" позиціонується як "універсальне" видання, що тісно співпрацює із Запорізькою міською радою. Основна тематика видання – це висвітлення подій і проблем міста Запоріжжя, області, держави. Провідні рубрики: "Місто день за днем", "Вісті з районів", "Новини, події, хроніка", "Політика", "Депутатська трибуна", "Економіка", "Запоріжжя екологічне", "Запоріжжя і запоріжці", "Гарячий телефон", "Гарячі технології", "Право і лево", "Оперінформ", "Дев'ять з половиною муз", "Спорт", "Слід в історії", "Сатирикон", "Зірки" та інші [2].

Тижневик "Слово Просвіти" визначається як "єдине в Україні видання, що неухильно пропагує українську національну ідею на прикладі діяльності громадської організації "Просвіта", її 145-річної історії" [8]. Видання висвітлює проблеми духовності, культури, друкує матеріали щодо унормування державності української мови, відкриває перед читачами ті сторінки україн-

ської історії, які приховувала тоталітарна система, зокрема, репресії та голодомори, сприяє розвитку національно-демократичних тенденцій у сучасному українському суспільстві тощо.

У текстах згаданих друкованих ЗМІ часто використовують “традиційні”, усталені ініціальні абрєвіатури, що відомі кожному читачеві. Як правило, це скорочення назв держав, міжнародних та українських організацій, установ, державних структур, партій тощо (*ЄС, БЮТ, ГТС, ЖКГ, ЗМІ, ЗОШ, КНДР, КНР, МВС, МЗС, МХАТ, НАН, НАНУ, ООН, ПАРЄ, ПДВ, РФ, СОТ, ФРН, ЦРУ* та багато інших), наприклад: “Одним із можливих закидів – нібито знищення справ у **СБУ** в часи, коли...” (УТ № 37, 2011 р., С. 7); “За амбітністю новопрезидентських планів **ВВП**, вочевидь, ховається неможливість їх здійснити” (УТ № 41, 2011 р., С. 7); “Одначе колишньому офіцеру **КДБ СРСР**...” (УТ № 15, 2012 р., С. 34); “Деякі зі спортсменів були залучені до примусової праці на підприємствах Києва, декого розстріляли за належність до **НКВС**...” (УТ № 17–18, 2012 р., С. 55); “...він уникає чіткості щодо проблеми національного примирення та визнання воїнів **УПА**” (УТ № 20, 2012 р., С. 17); “Протягом трьох останніх років мені шість разів пропонували повернутися в систему **МВС**” (СП № 34, 2013 р., С. 6); “Брак рівноваги між інвестиціями та споживанням створює враження хиткості економіки **КНР**” (УТ № 22, 2012 р., С. 22); “Президент **США** Барак Обама ввів у цих штатах надзвичайний стан” (УТ № 35, 2012 р., С. 5); “Як ви оцінюєте ухвалений **ВР** у першому читанні законопроект про відновлення кримінальної відповідальності за наклеп” (УТ № 39, 2012 р., С. 9); “...що пояснюється як наявності численніших військових гарнізонів, так і великою кількістю адміністрації та чиновників, які були членами **КП(б)У** або ж залежали від партійного начальства” (УТ № 43, 2012 р., С. 51); “Навіть за умови відновлення співпраці з **МВФ** рефінансувати такі суми... буде досить складно” (УТ № 52, 28 грудня 2012 р. – 10 січня 2013 р., С. 63); “Почесну грамоту Верховної Ради України членові-кореспонденту **НАНУ**, докторові філологічних наук, професору В.В. Німчукові вручив заступник голови **ВР** України Р.В. Кошулинський” (СП № 41, 2013 р., С. 6); “Коли ми говоримо про Україну з іноземцями, які тут бували, вони завжди згадують, як проходили митницю і як їх зустрічала **ДАІ**” (УТ № 6, 2013 р., С. 63); “Інформує **ДПІ** у Жовтневому районі” (ЗС, № 195, 2013 р., С. 8), *державна податкова інспекція*; “В обмін на вилучені кошти **НБУ** надав кредитним установам депозитні сертифікати...” (УТ № 12, 2013 р., С. 27); “Велика Британія від кінця 1990-х стала місцем притулку для багатьох утікачів з **РФ**...” (УТ № 13, 2013 р., С. 50); “Студенти **ЗНУ** провели масову зарядку” (ЗС № 182, 2013 р., С. 2) та багато інших. Подібні абрєвіатури не потребують роз’яснення, і найчастіше в текстах не подається їх розшифровка.

Упродовж останніх років спостерігається не лише активне використання лексичних скорочень, відомих ще з минулого століття, а й про-

дуктивне інтенсивне творення нових. Так, на сторінках тижневиків з’являються абрєвіатури, що не є (чи ще не стали) загальновідомими, тобто неологізми, або такі, що їх автор сам створює принагідно (оказіональна абрєвіація), наприклад: «**МЕП** передбачає можливість знизити обсяг державних дотацій для НАК “Нафтогаз”» (ЗС № 182, 2013 р., С. 5), *муниципальний енергетичний план*; “Уся інформація про громадян стікатиметься до головного розпорядника – **ДІС** (Державної інформаційної системи)...” (УТ № 40, 2011 р., С. 18); “Іншою принциповою позицією... став пункт... щодо спорудження Транскаспійського газопроводу (**ТКГ**)” (УТ № 40, 2011 р., С. 25); “...розбудова Митного союзу та Єдиного економічного простору закладає фундамент для формування в перспективі Євразійського союзу з одночасним розширенням кола учасників **МС** та **ЄЕП**...” (УТ № 41, 2011 р., С. 6); “Бютівці спочатку були і серед соціалістів, і серед лібералів, і в консервативно-християнській Європейській народній партії; нашоукраїнці входили до лібералів та **ЄНП**” (УТ № 41, 2011 р., С. 16); “...джерело погашення **ОВДП** – кошти, вилучені державою, зокрема, у громадян...” (УТ № 41, 2011 р., С. 23), *облігації внутрішньої державної позики*; “У відповідь на всі ці старання Організація економічного співробітництва та розвитку (**ОЕСР**), до якої входять здебільшого багаті країни...” (УТ № 41, 2011 р., С. 33); “Адже юридично оформлені прорахунки проекту **РВПК** поставлять її [Росію] в таке становище, коли співпрацювати з нею в галузі ядерних технологій відмовляться навіть країни третього світу” (УТ № 17–18, 2012 р., С. 36), *реактор великої потужності каналний*; “Новим керівником Федерації футболу України (**ФФУ**) став директор алчевської “Сталі”, луганчанин Анатолій Коньков...” (УТ № 37, 2012 р., С. 18); “Україна зажила репутації держави, з якою особливо активно позиваються громадяни в Європейському суді з прав людини (**ЄСПЛ**)” (УТ № 13, 2013 р., С. 18); “Постійно діюча міжвідомча комісія для розгляду питань щодо відключення споживачів від мереж централізованого опалення і гарячого водопостачання (далі – **ЦО** і **ГВП**)...” (ЗС № 200, 2013 р., С. 7); “Нещодавно минуло 35 років від дня створення Інституту прикладних проблем механіки і математики (**ІППММ**) ім. Я.С. Підстригача НАНУ – провідної науково-дослідної установи західного регіону України в галузі математики, математичних проблем механіки та математичного моделювання” (СП № 41, 2013 р., С. 7) тощо.

Крім того, досить активно на сторінках досліджуваних видань натрапляємо на іншомовні ініціальні лексичні скорочення, що можуть передаватися транслітеровано – українськими буквами, або такі, що друкуються латиницею, наприклад: “Інші держави від повоєнних часів звикли покладатися на **НАТО**” (УТ № 12,

2013 р., С. 36) – англ. *North Atlantic Treaty Organization* (NATO; укр. Північноатлантичний Альянс); “793 млн дорослих людей не вміють читати й писати, 67 млн дітей молодшого шкільного віку не ходять до школи. Дані **ЮНЕСКО**” (УТ № 12, 2013 р., С. 36) – англ. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* (UNESCO; укр. Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури); “Фото: **AP**” (УТ № 40, 2011 р., С. 5; УТ № 41, 2011 р., С. 15; УТ № 16, 2012 р., С. 62–63 та ін.) – англ. *Associated Press*; “Технологія **QR**, винайдена в Японії 1994 року, вже не є чимось екстраординарним” (СП № 41, 2013 р., С. 15), англ. *quick response – швидкий відгук*; «У цьому переліку – фонд “Ефективне управління” ... та ініціативи Віктора Пінчука (зокрема, Ялтинський форум **YES**)...» (УТ № 13, 2012 р., С. 13), англ. *Yalta European Strategy – ялтинська європейська стратегія*; “**PR** по-нацистськи” (УТ № 19, 2012 р., С. 8), англ. *public relations – зв'язки з громадськістю*; “Портал з продажу квитків **УЄФА** Євро-2012 закритий” (УТ № 19, 2012 р., С. 46), англ. *Union of European Football Associations (UEFA) – Союз європейських футбольних асоціацій*; “Цю технологію розробляли й удосконалюють у різних країнах, зокрема в європейських – у Норвегії в Бергенському університеті та в Німеччині в межах проекту **SUGAR** (Submarine Gas Hydrate Reservoirs) в Інституті морських досліджень Лейбніца в Кілі” (УТ № 12, 2013 р., С. 23) та ін.

Значну функціональну активність у текстах друкованих ЗМІ виявляють частково скорочені слова, що є результатом поєднання скороченого до складу/ букви одного слова (або кількох слів) та повного слова у прямому або непряму відмінках [7, с. 6]. Серед таких скорочень знаходимо й утворення із так званими “аброморфемами” типу *держ-, евро-, нац-, спец-, тех-* і подібні (*автодилер, авторинок, автовиробники, держбюджет, держкордон, держпозика, держустанова, евродепутат, евроспільнота, Євросоюз, міськрада, Нацбанк, нацкомісія, об-рада, політсила, політтехнолог, райвідділок, райсуд, соцпартія, соціопитування, соцмережа, спецслужби, спецзагони, спецзасоби, спецоперація, студрада, техогляд, техстан* та багато інших), наприклад: “Окремі **велодоріжки** проклали також у Запоріжжі, Вінниці та Києві” (УТ № 37, 2011 р., С. 38); “Готуємося до вересневого **велопробігу** Київ – Львів” (УТ № 37, 2011 р., С. 39); “На 31 грудня 2012-го уряд пропонує встановити граничний обсяг **держборгу** на рівні 415,6 млрд грн...” (УТ № 41, 2011 р., С. 24); “Був також заступником **держсекретаря** з європейських та Євразійських питань...” (УТ № 37, 2011 р., С. 15); “...найбільші суми дістались... **Держслужбі** охорони...” (УТ № 13, 2013 р., С. 5); “Адже інститутської платні викладача, яка становить близько 2 тис. грн., вистачить розрахуватися лише за кімнату в гур-

тожитку, **дитсадок** і на дуже скромний продуктивний кошук” (УТ № 40, 2011 р., С. 37); “Що криза **єврозони** означає для України?” (УТ № 17–18, 2012 р., С. 26); “Іншою принциповою позицією послання **Єврокомісії** став пункт про необхідність активізації переговорів...” (УТ № 40, 2011 р., С. 25); “Тим часом, за словами депутата **Європарламенту**...” (УТ № 40, 2011 р., С. 25); “Каталонія завжди мала про європейські настрої, та це не означає, що її населення наївно вірить, буцім інституції **Євросоюзу** будь-коли відкрито підтримають вимоги незалежності” (УТ № 42, 2012 р., С. 42); “Сплачуючи **квартплату** вчасно, можна буде заощаджувати 5% від нарахованої суми” (ЗС № 200, 2013 р., С. 3); «...**Нацкомісія з нацпроектів** Каськіва рапортує про “період ТЕО”, який триватиме чотири-п'ять місяців» (УТ № 37, 2011 р., С. 12), ТЕО – технічно-економічне обґрунтування; “Зокрема, міжнародні валютні транзакції (перекази, інвестиції, кредити, платежі тощо) потребують спеціального розгляду **Нацбанку** та ліцензуються щодо кожної операції” (УТ № 13, 2013 р., С. 33); «В одеському спорткомплексі “Краян” відбувся» (ЗС №195, 2013 р., С. 8); “А якщо і промайнуть у супроводі **телекамер**...” (СП № 36, 2013, С. 1); “3 1 жовтня 2013 року “**Укрпошта**” запрошує школярів від 10 до 15 років взяти участь у національному етапі 43-го міжнародного конкурсу епістолярного жанру...” (ЗС № 182, 2013 р., С. 8); “Оскільки, кредитуючи клієнтів, **фінустанови** вимагають у заставу майнових цінностей на суму, що вдвічі чи навіть у два з половиною рази перевищує суму позик...” (УТ № 12, 2013 р., С. 27); Навіть у розпал обміну інформаційними випадками прем'єр Азаров говорив про можливість допуску росіян до структури, яка створюватиметься на базі нинішнього **Укргазвидобування** (УТ № 40, 2011 р., С. 6) тощо. Як правило, частково скорочені слова подаються без розшифровки, вони зрозумілі й поза контекстом.

Останнім часом у текстах українських видань з'являються аббревіатури з кількома скороченими словами, що приєднуються до одного цілого слова, наприклад: “...експертизу здійснює **Держземагентство**” (ЗС № 191, 2013 р., С. 3), *Державне землепорядне агентство*; “Не виключено, що з такою метою хочуть використати і экс-керівника **Держмитслужби** Макаренка...” (УТ № 37, 2011 р., С. 6), *Державна митна служба*; “Серед них, зокрема, заарештований за підозрою в корупційних діях экс-голова **Держжомфінпослуг** Василь Волга...” (УТ № 37, 2011 р., С. 9), *Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг*; “Головним управлінням **Держсанепідслужби** у Запорізькій області проводиться постійний лабораторний контроль за якістю питної води” (ЗС № 191, 2013 р., С. 4); “Екс-голова Донецької **облдержадміністрації**, а нині міністр Регіонбуду та ЖКГ Анатолій Близнюк...” (УТ № 40, 2011 р., С. 36), “У вівторок,

17 вересня, в **облдержадміністрації** відбується пряма “гаряча” телефонна лінія...” (ЗС № 182, 2013 р., С. 2), **обласна державна адміністрація**; «Якщо вірити результатам дослідження, проведеного нещодавно Центром розвитку Вищої школи економіки Росії на замовлення **Мінекономрозвитку** РФ, очікуваного ефекту “зростання” міждержавної торгівлі справді не було» (УТ № 12, 2013 р., С. 16), **Міністерство економічного розвитку** та ін.

Складові абривіатури (компонентами яких є кілька скорочених лексем) трапляються на сторінках друкованих періодичних видань значно рідше, ніж ініціальні та частково скорочені лексеми, наприклад: «Хоча в дотримання таких амбітних строків у ЄС не дуже вірять, крок до реалізації “Південного потоку” загрожує подальшим посиленням становища **Газпрому** на газовому ринку ЄС» (УТ № 40, 2011 р., С. 24), **газова промисловість**; «У відповідь на обіцянки Києва голова американського **Держдепу** з “розумінням” оцінила рух до демократії в нашій державі...» (УТ № 40, 2011 р., С. 9), **державний департамент**; “Господиня Марія жартує, що навіть не бачила Дінця, з якого п’є воду весь **Донбас**” (УТ № 40, 2011 р., С. 38), **Донецький вугільний басейн**; “Але ще більше здивувало посилення регулятора на декрет **Кабміну** про систему валютного регулювання й валютного контролю, яким це рішення було обґрунтоване” (УТ № 40, 2011 р., С. 19), **Кабінет Міністрів**; “Тому ми ініціювали створення в **Мінрегіонбуді** робочої групи...” (УТ № 37, 2011 р., С. 39), **Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України**; «Уже на початку року коло “сімейних менеджерів” було розширене за рахунок керівника СБУ (Ігор Калінін), Міноборони (Дмитро Саламатін), **Мінфіну** (Юрій Колобов)» (УТ № 52, грудень 2012 р. – січень 2013 р., С. 29), **Міністерство фінансів**; “Керівники МВС, **Мін’юсту**, експерти, окремі **нардепи** неодноразово звертали увагу на те, що цей документ порушує конституційні права громадян” (УТ № 40, 2011 р., С. 18), **Міністерство юстиції, народні депутати**; “Водночас, за даними Донецького **облстату**, близько 52% донеччан живуть на зарплату, меншу від сумнозвісних 2,5 тис.” (УТ № 40, 2011 р., С. 36), **обласний відділ Державного комітету статистики України** (Держкомстат України); “У четвер колектив **Держінформюсту** заявив про рейдерське захоплення...” (ЗС, № 195, 2013 р., С. 1), **Державний “Інформаційний центр” Міністерства юстиції**; «Відомий бізнесмен Ринат Ахметов став новим офіційним власником “**Укртелекому**”» (ЗС № 195, 2013 р., С. 1) тощо.

Нечасто журналісти використовують у текстах і комбіновані абривіатури (або абривіатури змішаного типу), наприклад: “...згортаються українськомовні виклади у **вишах**” (СП № 36, 2013, С. 2), **вища школа**; “Так, у редакції закону

(прийнятого в першому читанні) були передбачені зміни до статей 197–201 **КоАП**, аби встановити адміністративну відповідальність...” (УТ № 40, 2011 р., С. 18), **Кодекс про адміністративні правопорушення**; “А ввечері в культурно-мистецькому центрі **НаУКМА** зіграють концерт фолк- і рок-гурти...” (УТ № 40, 2011 р., С. 56), **Національний університет “Києво-Могилянська Академія”**; “...українська сторона може підписати декларацію про приєднання до Євразійського економічного співтовариства (**ЄврАзЕС**) і почати процедуру узгодження частини угоди Митного Союзу в обмін на зниження ціни на газ для України до білоруського рівня” (УТ № 52, грудень 2012 р. – січень 2013 р., С. 33) та деякі інші.

Іноді абривіатури вміщують у заголовках, зокрема виносять на титульну сторінку видання, наприклад: “Хто створив маніпулятивну систему **ЗМІ?**” (УТ № 36, 2012 р.); “Правда про **УПА**” (УТ № 41, 2012 р.); “Колишніх кегебістів не буває. **СБУ**” (УТ № 9, 2013 р.). Зазвичай абривіатури на перших шпальтах мають певну конотацію, наприклад: “Реальные **V.I.P.ы**” (УТ № 46, 2011 р.); “Спочатку був **Донбас...**” (УТ № 47, 2011 р.); “Комсомол за ним плаче” (+ зображення значка з абривіатурою **ВЛКСМ**) (УТ № 48, 2012 р.). Так, зухвало-відвертий, епатажний саркастичний заголовок розміщений на титульній сторінці журналу “Український тиждень” – “Нас штовхають у **ПіСУАР**” (УТ № 49, 2012 р.), **Південно-Східна Українська Автономна Республіка (ПСУАР)** – назва відома з 2004 р., коли сесія Луганської обласної ради ухвалила рішення про створення Автономної Південно-Східної Української Республіки, пізніше – проєкт автономного утворення з південних і східних областей України; у широких колах набула розголосу глузлива форма **ПіСУАР**.

Отже, висока інформативність у поєднанні з компресією, мовною економією, що притаманна абривіації, забезпечують інтенсивне використання лексичних скорочень у мові сучасної української преси. Місткість розгляданих утворень, їхня форма (короткі, зручні для спілкування та писемної фіксації, зрозумілі без зайвих пояснень і деталізації) дозволяють використовувати від 3 до 5 іменників-абривіатур в одному реченні.

Абривіатури мають необхідну простоту, дають змогу уникати небажаного ускладнення журналістського тексту й забезпечують передачу максимум інформації за мінімуму мовних зусиль. У подальших наукових розробках необхідно дослідити специфіку використання лексичних скорочень в інтернет-виданнях, блогосферах, форумах, а також в усному мовленні (радіо, телебачення).

Умовні скорочення

ЗС – газета “Запорозька Січ” за 2013 р.

СП – тижневик “Слово Просвіти” за 2011–2013 рр.

УТ – часопис “Український тиждень” за 2011–2013 рр.

Список використаної літератури

1. Алексеев Д.И. Сокращенные слова в русском языке / Д.И. Алексеев. – М. : ЛИБРОКОМ, 2010. – 346 с.
2. Запорозька Січ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sich.zp.ua/index.php/ru/>.
3. Земская Е.А. Аббревиация как средство экспрессии пособие / Е.А. Земская // Русский язык конца XX ст. (1985–1995). – М., 1996. – С. 120–124.
4. Земская Е.А. Современный русский язык. Словообразование : учеб. пособ. / Е.А. Земская. – М. : Просвещение, 1973. – 304 с.
5. Клименко Н.Ф. Словоскладання. Аббревіація / Н.Ф. Клиненко // Словотвір сучасної української літературної мови. – К. : Наукова думка, 1979. – С. 314–403.
6. Климович С.М. Структурно-семантичні типи аброутворень в українській мові : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Світлана Миколаївна Климович. – Херсон, 2008. – 224 с.
7. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2011. – 844 с.
8. Слово Просвіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://slovo.prosvity.org/>.
9. Український тиждень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ut.net.ua>.
10. Шепель Ю.О. Аббревіатури як засіб експресії в сучасній українській та російській мовах / Ю.О. Шепель // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 1. – С. 499–503.

Стаття надійшла до редакції 20.06.2013.

Волынец Г.Н. Аббревиатуры в текстах современной украинской прессы

В статье на материале текстов украинских периодических изданий рассматриваются типы аббревиатур, определяются особенности их употребления в языке СМИ. Собранный материал позволяет установить специфику современной компрессии.

Ключевые слова: аббревиация, функции аббревиатур, лексические сокращения, компрессия, язык СМИ.

Volynets G. The functional peculiarities of the modern abbreviations (on the basis of the printed mass Medias)

In the article the author analyses the types of abbreviations on the basis of Ukrainian periodical publications, studies the peculiarities of their functioning in the texts of printed mass medias. The material, collected by the author, allows to determine the specific of modern compression.

The author notes that the system of derivation of Ukrainian nouns has been of interest of linguists for a long time. They began to study derivation since the second half of the last century. The author considers the question of the topicality of such scientific researches at this stage of the development of the modern Ukrainian language, determines the purpose of these studies, delineates their Subject and Object. On the basis of the materials of magazine "Ukrayinsky Tizhden" (2011 – 2013 years), newspaper "Zaporozhka Sich" (2013 year) and cultural weekly "Slovo Prosvity" (2011 – 2013 years) the most active types of abbreviation are defined in the article.

The author mentions that the international abbreviations have large functional potentialities, because modern mass medias use not only traditional forms like США, ЄС, СБУ, ООН, МВФ (USA, EU, SBU, ONU, IMF) and others, but also new words that are formed using such productive word-forming model.

Partly abbreviated words are functionally proactive in the texts of printed mass medias. This is the result of adding of the one (or several) reduced word (till one syllable/ letter) to the full word in the nominative case or indirect cases. Among such abbreviations there are words with so called "abromorfemas" (for example, держ-, евро-, нац-, спец-, тех- and others).

Syllabic abbreviations (for example, Газпром – газова промисловість, Кабмін – Кабінет Міністрів etc.) and combined abbreviations (for example КоАП – Кодекс про адміністративні правопорушення) are used in the modern press rarer than initials and partly abbreviated lexemes.

At the end of the article the author tells about the features of use of the abbreviations in the headlines and draws conclusions.

Key words: abbreviation, functions of the abbreviations, lexical reductions, compression, language of mass media.